

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2018/19:MJU6y

Vårändringsbudget för 2019

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett bl.a. miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens proposition 2018/19:99 Vårändringsbudget för 2019 med eventuella motioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över punkterna 27–29, 31, 36 och 37 i regeringens förslag till riksdagsbeslut samt motionerna 2018/19:3085 (SD) yrkande 8, 2018/19:3094 (V) yrkande 1 och 2018/19:3097 (M, KD) yrkandena 1 och 10. Utskottet anser att finansutskottet bör tillstyrka regeringens förslag i berörda delar. Motionsyrkandena bör avstyrkas i motsvarande delar.

I yttrandet finns tre avvikande meningar (M, SD, V, KD).

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen Vårändringsbudget för 2019 (prop. 2018/19:99) föreslår regeringen att ramen för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård ska utökas med 1,2 miljarder kronor. Inom utgiftsområdet lämnas förslag om ökade medel, bl.a. 758 miljoner kronor till klimatinvesteringar, 212 miljoner kronor till åtgärder för värdefull natur, 200 miljoner kronor till industriklivet, 120 miljoner kronor till åtgärder för havs- och vattenmiljö samt 100 miljoner kronor för skydd av värdefull natur. Samtidigt föreslås de anvisade medlen till Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande minska med 100 miljoner kronor. Vidare föreslås att anslaget för teknikneutral laddinfrastruktur minskas med hela beloppet och att beställningsbemyndigandet i denna del tas bort.

Regeringen föreslår vidare i propositionen att ramen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel utökas med närmare 100 miljoner kronor. Regeringen föreslår bl.a. att anslaget för insatser för skogsbruket utökas med 149,5 miljoner kronor medan anslaget för åtgärder för landsbygdens miljö och struktur minskas med 229,7 miljoner kronor. Med hänvisning till förändringar i valutakursen föreslår regeringen att anslaget för åtgärder för landsbygdens miljö och struktur, som finansieras från EU-budgeten, utökas med 141 miljoner kronor.

Motionerna

I partimotion 2018/19:3085 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 8 i denna del föreslås att regeringens föreslagna ökning av anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur med 212 miljoner kronor inte ska genomföras. Motionärerna avvisar även regeringens förslag till neddragning med 80 miljoner kronor när det gäller anslaget 1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar. Motionärerna anför att regeringen gör en felprioritering då satsningar i en internationell kontext kan vara mer effektiva. Motionärerna avvisar vidare den föreslagna ökningen av anslagen 1:14 Skydd av värdefull natur med 100 miljoner kronor, 1:16 Klimatinvesteringar med 758 miljoner kronor och 1:20 Industriklivet med 200 miljoner kronor. Motionärerna säger även nej till förslaget att sänka stödet för teknikneutral laddinfrastruktur med 50 miljoner kronor. Motionärerna anför att Sverige och stora delar av världen kommer att övergå till fossila bränslen i ett längre perspektiv och att staten bör skjuta till medel för att skynda på utvecklingen i mer glesbefolkade områden, där laddstationer inte kommer att byggas på kommersiell basis. Motionärerna säger slutligen nej till sänkningen av anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning med 100 miljoner kronor.

Motionärerna anför att Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande är en viktig aktör för att stärka Sverige som kunskaps- och forskningsnation på områden med koppling till miljö, skogsbruk och jordbruk och inte bör användas som budgetregulator.

I partimotion 2018/19:3094 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 i denna del avvisas den av regeringen föreslagna minskningen av anslaget 1:10 Klimatanpassning med 55 miljoner kronor.

I partimotion 2018/19:3097 av Ulf Kristersson m.fl. (M, KD) yrkande 1 i denna del motsätter sig motionärerna regeringens förslag att öka anslaget 1:16 Klimatinvesteringar med 750 miljoner kronor. Motionärerna anför att det ineffektiva programmet Klimatklivet fortsatt bör avskaffas. Motionärerna anför vidare att regeringens besparing på anslagen 1:21 Teknikneutral laddinfrastruktur med 50 miljoner kronor och 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning med 100 miljoner kronor bör återställas. Enligt samma motions yrkande 10 i denna del motsätter sig motionärerna även att regeringen ska bemyndigas att ingå ekonomiska åtaganden avseende anslaget 1:16 Klimatinvesteringar i enlighet med förslaget i propositionen och att bemyndigandet avseende anslaget 1:21 Teknikneutral laddinfrastruktur ska tas bort.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till ändrade ramar och anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel innebär sammantaget ökade ramar för utgiftsområdena med nästan 1,3 miljarder kronor. Detta innebär att regeringen föreslår avsevärda satsningar inom flera av utskottets beredningsområden. Därtill begär regeringen två bemyndiganden och föreslår att ett bemyndigande tas bort. Utskottet, som välkomnar regeringens satsning på dessa utgiftsområden, vill med anledning av dessa förändringar och de motioner som inkommit anför följande.

Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur föreslås öka med 212 miljoner kronor, varav 12 miljoner kronor föreslås gå till myggbekämpning. Riksdagen beslutade i statens budget för 2019 att anvisa 600 miljoner kronor mindre till detta anslag jämfört med regeringens ursprungliga förslag i budgetpropositionen. Utskottet delar regeringens bedömning att satsningar på åtgärder för värdefull natur är viktiga och att ytterligare satsningar nu är motiverade. Utskottet anser vidare i likhet med regeringen att arbetet med myggbekämpning bör ges goda förutsättningar. Utskottet instämmer således i regeringens bedömning att anslaget bör tillföras ytterligare medel.

Riksdagen beslutade vidare i statens budget för 2019 att anvisa 145 miljoner kronor mer till anslaget 1:10 Klimatanpassning jämfört med regeringens budgetproposition. Regeringen föreslår nu att detta anslag ska minska med 55 miljoner kronor. Enligt regeringen bedöms den föreslagna minskningen inte påverka den verksamhet som finansieras från anslaget. Utskottet delar regeringens bedömning och tillstyrker regeringens förslag.

Vad gäller anslaget 1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar beslutade riksdagen att anvisa 80 miljoner kronor mer till anslaget jämfört med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2019. Utskottet delar regeringens bedömning att den anslagsnivå som föreslogs i budgetpropositionen för 2019 var väl avpassad i förhållande till ändamålet, varför utskottet ställer sig bakom den nu föreslagna sänkningen av anslaget med 80 miljoner kronor.

Riksdagen beslutade i statens budget för 2019 att anvisa 740 miljoner kronor mindre till anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur jämfört med regeringens förslag i budgetpropositionen. Utskottet anser i likhet med regeringen att det behövs ytterligare insatser för skydd och bevarande av värdefulla naturmiljöer och ansluter sig således till förslaget att utöka anslaget med 100 miljoner kronor.

Vad avser anslaget 1:16 Klimatinvesteringar beslutade riksdagen att anvisa 840 miljoner kronor mindre till anslaget jämfört med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2019. Riksdagen beslutade vidare att inte ge regeringen något bemyndigande att ingå ekonomiska åtaganden för anslaget. Utskottet välkomnar regeringens avsikt att vidta åtgärder för att utveckla och effektivisera Klimatklivet. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag till ökning av anslaget med 758 miljoner kronor, varav 8 miljoner kronor avser finansiering av redan ingångna avtal. Utskottet tillstyrker även att regeringen ges det föreslagna bemyndigandet.

När det gäller anslaget 1:20 Industriklivet delar utskottet regeringens bedömning av behovet av åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser. Utskottet ställer sig således bakom regeringens förslag att öka anslaget med 200 miljoner kronor.

Som ett resultat av riksdagens behandling av budgetpropositionen för 2019 infördes ett nytt anslag, 1:21 Teknikneutral laddinfrastruktur, i riksdagens beslut om statsbudget för 2019. Liksom regeringen anser utskottet att stöd för investeringar i infrastruktur för alternativa drivmedel kan lämnas med medel från anslaget 1:16 Klimatinvesteringar. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag om att dels minska dessa anslagsmedel helt, dels ta bort det aktuella beställningsbemyndigandet.

I riksdagens beslut om statsbudget för 2019 anvisades 203 miljoner kronor mer till anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning jämfört med regeringens förslag i budgetpropositionen. Utskottet delar regeringens bedömning att anslagsnivån bör vara i linje med inriktningen i propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) och tillstyrker därför regeringens förslag att minska detta anslag med 100 miljoner kronor.

Med hänvisning till det ovan anförda och eftersom utskottet även i övrigt ställer sig bakom regeringens förslag, anser utskottet att finansutskottet bör tillstyrka propositionen Vårändringsbudget för 2019 (prop. 2018/19:99) i berörda delar och avstyrka motionerna i motsvarande delar.

Stockholm den 16 maj 2019

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), Hanna Westerén (S), Isak From (S), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Magnus Manhammar (S), Elin Segerlind (V), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S), Magnus Oscarsson (KD), Marlene Burwick (S), Tina Acketoft (L), Mats Nordberg (SD) och Ulrika Heie (C).

Avvikande meningar

1. Vårändringsbudget för 2019 (M, KD)

Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Betty Malmberg (M) och Magnus Oscarsson (KD) anför:

Den ekonomiska politiken syftar till att bygga ett samhälle som tar till vara varje människas förmåga, där alla får förutsättningar att växa samtidigt som vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning. Det kräver en ansvarsfull ekonomisk politik som bygger upp motståndskraft mot kriser och reformer som leder till att fler kommer i arbete. Med fler sysselsatta ökar välfärden i samhället. Dessutom ökar det skatteintäkterna som finansierar välfärden. När fler kommer i arbete ökar resurserna så att vi kan säkerställa kortare köer i vården, mer kunskap i skolan, fler poliser i hela landet och ett Sverige som håller ihop.

Ett av målen för den ekonomiska politiken är att stabilisera konjunktursvängningarna. Att arbetslösheten är hög under en period kan i sig leda till ökad arbetslöshet längre fram. För att kunna driva en aktiv stabiliseringspolitik som mildrar effekterna för de mest utsatta, dämpar uppgången i arbetslöshet och undviker besparingar i lågkonjunktur krävs betydande överskott i högkonjunktur. Lågkonjunkturer och kriser slår alltid hårdast mot dem som redan är mest utsatta och i störst behov av att välfärden fungerar och en trygg ekonomi.

Moderaternas och Kristdemokraternas budget tog därför sikte på att ta tag i Sveriges problem, även om höstens regeringsbildning drog ut på tiden. Samhällsproblemen tog inte paus för att Sverige saknade regering. Den budget som riksdagen röstade igenom stärkte svensk ekonomis långsiktiga förmåga till tillväxt och jobbskapande och stärkte tryggheten och välfärden genom reformer och stora resurstillskott till polis, försvar, vård och äldreomsorg.

En budget löser inte alla Sveriges problem. Men de steg som togs i och med Moderaternas och Kristdemokraternas budget har rustat Sverige starkare, öppnat upp fler vägar till arbete, stärkt polis och försvar samt börjat återupprätta det välfärdslofte som finns till svenska folket. Denna reforminriktning hade behövt fortsätta. Det finns självfallet vissa välkomna förslag i vårändringsbudgeten, såsom utökade resurser till Kriminalvården och mer resurser till LSS, men övergripande innebär Socialdemokraternas, Centerpartiets, Liberalernas och Miljöpartiets politiska inriktning en tvär gir från den reformväg som Sverige hade behövt. Vi anser att den inriktning som angavs i höstens budget bör ligga fast och föreslår därför följande förändringar i förhållande till vårändringsbudgeten.

Vi anser att det ineffektiva programmet Klimatklivet fortsatt bör avskaffas och att regeringens besparing på teknikneutral laddinfrastruktur och miljöforskning bör återställas. Vi föreslår vidare att förändringarna av bemyndigandet för anslagen 1:16 och 1:21 inom utgiftsområde 20 avslås.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att riksdagen bör anvisa anslagen inom utgiftsområde 20 enligt regeringens förslag med de ändringar som framgår av tabellen nedan.

Moderaternas och Kristdemokraternas förslag till ändrad ram och anslag för 2019 uttryckt som avvikelse från regeringens förslag inom utgiftsområde 20

Tusental kronor

Anslag	Beslutad ram/anvisat anslag	Regeringens förändring av ram/anslag	Ny ram/ny anslagsnivå	Avvikelse från regeringen (M, KD)
20 Allmän miljö- och naturvård	9 737 248	1 195 000	10 932 248	-600 000
1:16 Klimatinvesteringar	750 000	758 000	1 508 000	-750 000
1:21 Teknikneutral laddinfrastruktur	50 000	-50 000	0	50 000
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande:Forskning	1 044 408	-100 000	944 408	100 000

Källa: motion 2018/19:3097.

2. Vårändringsbudget för 2019 (SD)

Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Mats Nordberg (SD) anför:

Regeringen gör en spektakulär felprioritering i sitt förslag till ändringsbudget. Man drar ned på internationella åtgärder med 80 miljoner kronor. Enligt en rapport från riksdagens utredningstjänst (RUT) kan satsningar i en internationell kontext vara upp till 5,9 gånger så effektiva, om man mäter minskningar i utsläpp av växthusgaser per satsad krona. Det handlar om att ”plocka lågt hängande frukter” och därmed effektivisera Sveriges arbete för minskat oljeberoende ur ett globalt perspektiv. I slutändan är detta ett sätt att ta ansvar för globala miljö- och resursfrågor samtidigt som svenska skattebetalares pengar faktiskt spenderas på ett sätt som ger riktiga resultat.

Vidare säger vi nej till sänkt stöd för laddinfrastruktur. I ett längre perspektiv emotser Sverige och stora delar av världen en övergång från fossila bränslen till exempelvis el- och vätgasdrift. Det kommer inte att gå riktigt så snabbt som vissa föreställer sig, och om man försöker forcera utvecklingen alltför kraftigt tvingar man fram lösningar som för det första inte är ekonomiskt försvarbara och för det andra inte är bättre för miljön. Tekniken med eldrift har dock kommit långt och framstår redan som attraktiv för många

bilister. En tröskel i sammanhanget är tillgången till laddinfrastruktur, där det är vår uppfattning att staten bör skjuta till medel för att skynda på utvecklingen i mer glesbefolkade delar av landet, där laddstationer inte kommer att byggas på kommersiell basis.

Avslutningsvis säger vi nej till sänkningen av anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas). Formas är en statlig myndighet under Miljö- och energidepartementet som har till syfte att bidra till forskning med koppling till miljö och areella näringar. Sverigedemokraterna ser i Formas en viktig aktör för att stärka Sverige som kunskaps- och forskningsnation på områden med koppling till miljö, skogsbruk och jordbruk. Landsbygdspolitiken utgör en helhet och där ser vi det som en stor fördel att svenska areella näringar ligger i framkant vad gäller forskning och utveckling. Vår målsättning är att växla upp Sveriges ansträngningar på dessa områden, inte använda Formas som en budgetregulator.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att riksdagen bör anvisa anslagen inom utgiftsområde 20 enligt regeringens förslag med de ändringar som framgår av tabellen nedan.

Sverigedemokraternas förslag till ändrad ram och anslag för 2019 uttryckt som avvikelser från regeringens förslag inom utgiftsområde 20

Tusental kronor

Anslag	Beslutad ram/anvisat anslag	Regeringens förändring av ram/anslag	Ny ram/ny anslagsnivå	Avvikelse från regeringen (SD)
20 Allmän miljö- och naturvård	9 737 248	1 195 000	10 932 248	9 892 248
1:3 Åtgärder för värdefull natur	647 535	212 000	859 535	-212 000
1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar	335 000	-80 000	255 000	80 000
1:14 Skydd av värdefull natur	678 000	100 000	778 000	-100 000
1:16 Klimatinvesteringar	750 000	758 000	1 508 000	-758 000
1:20 Industrilivet	300 000	200 000	500 000	-200 000
1:21 Teknikneutral laddinfrastruktur	50 000	-50 000	0	50 000
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	1 044 408	-100 000	944 408	100 000

Källa: motion 2018/19:3085.

3. Vårändringsbudget för 2019 (V)

Elin Segerlind (V) anför:

Regeringen lämnar normalt förslag till ändringsbudget till riksdagen två gånger per år, först samtidigt med den ekonomiska vårpropositionen i april och sedan samtidigt med budgetpropositionen i september. Ändringsbudgetarna innebär att regeringen lämnar förslag till ändringar i en redan beslutad budget, dvs. förslag till ändringar under ett pågående budgetår. Förslagen bör dock i normalfallet begränsas till att omfatta ändringar på grund av händelser som inte var kända när budgetpropositionen lades fram. Det kan handla om olika typer av oundvikligheter, t.ex. att arbetslösheten ökat och därmed också utgifterna för det anslag där arbetslöshetsersättningen ligger.

När Vänsterpartiet är i renodlad opposition brukar vi inte motionera på ändringsbudgetarna, detta eftersom vi inte kan ta ansvar för delar i en helhet som vi inte påverkat eller som inte är vår politik. Vårändringsbudgeten för 2019 skiljer sig emellertid från en vanlig ändringsbudget. I och med att Moderaternas och Kristdemokraternas budgetreservation vann bifall i riksdagen har regeringen valt att lägga fram en bredare ändringsbudget. Det finns formellt sett inget som hindrar regeringen från att göra detta, utan den kan i princip höja och sänka vilka anslag den vill. Regeringen har också möjlighet att under budgetåret ändra i de flesta skatter, dock ej inkomstskatterna. Detta är bakgrunden till varför vi väljer att motionera på denna ändringsbudget.

Regelverket för oppositionspartiernas motionsrätt på regeringens ändringsbudgetar begränsades 2014. Det var i den nya riksdagsordningen 2014 som begränsningen genomfördes. I riksdagsstyrelsens framställning till riksdagen Översyn av riksdagsordningen (framst. 2013/14:RS3) anför bl.a.:

I fråga om motioner med anledning av propositioner med ändringsbudgetar bör det i linje med vad som framkommit vid kommitténs praxisgenomgång framhållas att vad som sägs där om ärendets ram i förhållande till anslagshöjningar respektive anslagssänkningar naturligtvis även gäller i förhållande till föreslagna förändringar på inkomstsidan. I en följdmotion kan således yrkas på att en sådan höjning eller sänkning helt eller delvis ska avslås, men yrkandet får inte innebära ett förslag om höjning eller sänkning utöver vad som föreslås i propositionen.

Innebörden av den nya ordningen är att oppositionspartierna får avslå en föreslagen utgiftsökning men inte föreslå egna utgiftsökningar (eller skattehöjningar). Vänsterpartiets förslag till ändrade ramar och ändrade anslag ska ses mot den bakgrunden.

Vänsterpartiet avvisar den föreslagna besparingen på anslaget 1:10 Klimatanpassning. Vänsterpartiets förslag till ändrad utgiftsram för utgiftsområde 20 framgår av tabellen nedan.

Vänsterpartiets förslag till ändrad ram och anslag för 2019 uttryckt som avvikelse från regeringens förslag inom utgiftsområde 20

Tusental kronor

Anslag	Beslutad ram/anvisat anslag	Regeringens förändring av ram/anslag	Ny ram/ny anslagsnivå	Vänsterpartiets avvikelse mot regeringen
20 Allmän miljö- och naturvård	9 737 248	1 195 000	10 932 248	55 000
1:10				
Klimatanpassning	316 750	-55 000	261 750	55 000

Källa: motion 2018/19:3094.